

Prevenia kliešťovej encefalitídy

Tím odborných pracovníkov Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vypracoval pre verejnosť niekoľko najčastejších otázok týkajúcich sa kliešťovej encefalitídy na Slovensku. Vzhľadom na to, že v súčasnosti je aktivita kliešťov v plnom prúde, ich odporúčania budú vhodné pre každého.

1. Kedy je najlepší čas na očkovanie proti kliešťovej encefalitíde ?

Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde možno začať kedykoľvek počas roka, ale najvhodnejšie je začať s očkovaním práve v zimných mesiacoch. Zimné mesiace sú pre očkovanie proti kliešťovej encefalitíde najvhodnejšie, pretože vtedy je aktivita kliešťov nízka a organizmus má dostatok času vytvoriť si protilátky v adekvátnom množstve skôr, ako nastane obdobie masívneho výskytu kliešťov.

Na Slovensku sú v súčasnosti registrované bezpečné očkovacie látky tak pre deti ako aj pre dospelých. Základné očkovanie pozostáva z podania troch dávok očkovacej látky, pričom prvú dávku je najvhodnejšie podať v chladných mesiacoch (január, február). Druhá dávka sa podáva 1 až 3 mesiace po prvej dávke a tretia dávka 9 až 12 mesiacov po druhej dávke. Existuje aj skrátená schéma očkovania, kedy sa druhá dávka podá už za 2 týždne. Pred ochorením môžu čiastočne chrániť prvé 2 dávky. Kompletné očkovanie tromi dávkami chráni minimálne počas 3 rokov a po troch rokoch sa odporúča preočkovanie jednou dávkou očkovacej látky. Protilátky, chrániace pred infekciou sa vytvoria o 10-14 dní po podaní druhej dávky.

2. Ako má postupovať osoba, ak sa chce dať zaočkovať proti kliešťovej encefalitíde? Stačí povedať svojmu praktickému lekárovi pre dospelých alebo praktickému lekárovi pre deti a dorast ?

Očkovaciu látku sa vo všeobecnosti odporúča aplikovať všetkým osobám, ktoré o očkovanie proti kliešťovej encefalitíde požiadajú svojho praktického lekára, ale odporúča sa hlavne u osôb, ktoré sú vystavené zvýšenému riziku nákazy. V najvyššom riziku nákazy sú ľudia, ktorí v rámci výkonu svojej profesie alebo za rekreačnými účelmi sa zdržiavajú v endemických oblastiach. Sú to najmä pracovníci lesných závodov, poľovníci, chatári a pod.

Vhodnosť očkovania musí však vždy posúdiť ošetrojúci lekár, ktorý predpisuje očkovaciu látku a očkovanie aj vykonáva.

3. Hradia vakcíny proti kliešťovej encefalitíde zdravotné poisťovne?

Vakcíny proti kliešťovej encefalitíde nehradia zdravotné poisťovne, hradí si ich každý záujemca o očkovanie sám.

4. V ktorých častiach Slovenska sa najčastejšie vyskytujú kliešte?

Kliešte sa vyskytujú na celom Slovensku, ale nie všetky sú nosičom vírusu. V niektorých oblastiach je veľké množstvo infikovaných kliešťov, v iných sú nakazené ojedinele alebo vôbec nie. Endemické oblasti (oblasti s výskytom nakazených kliešťov) sú na Slovensku lokalizované predovšetkým pozdĺž brehov rieky Váh. V tejto oblasti sa zaznamenáva dlhoročne najvyššia chorobnosť na kliešťovú encefalitídu, aj keď je potrebné poznamenať, že na Slovensku nie je vysoký výskyt ochorení na kliešťovú encefalitídu (v posledných 10 rokoch sa výskyt ochorení pohyboval od 50 do 108). Okrem okolia Váhu možno za endemické územie považovať aj juhozápadnú časť Slovenska (napr. pohorie Trávnice, Vtáčnik, Nitrianska a Pohronská pahorkatina, oblasť Malých Karpát okresy Trenčín, Nové Zámky, Nitra a Levice). Výskyt infikovaných kliešťov sa však v súčasnosti zaznamenáva už aj v oblastiach, kde v minulosti neboli endemické, t. j. mení sa na Slovensku areál ich rozšírenia. Podľa tvrdenia parazitológov kliešte postupujú do vyšších polôh. S týmto parazitom sa tak môžu stretnúť ľudia v oblastiach, kde ich doteraz nepoznali. Je to dôsledok zmeny klimatických podmienok.

5. Ako sa treba chrániť pred kliešťovou encefalitídou ?

Pred ochorením na kliešťovú encefalitídu sa môžeme chrániť správnym odevom, prípadne použitím repelentov. Kliešťová encefalitída sa môže preniesť aj alimentárnou cestou kozím, kravským či ovčím mliekom, ktoré nebolo dostatočne tepelne upravené. Mlieko je potrebné pred konzumáciou prevariť alebo piť pasterizované.

Hneď ako si nájdeme prisatého kliešťa je potrebné ho čo najrýchlejšie odstrániť, najlepšie pinzetou kývavými pohybmi, bez točenia. Následne je potrebné kožu v mieste prisatia kliešťa vydezinfikovať.